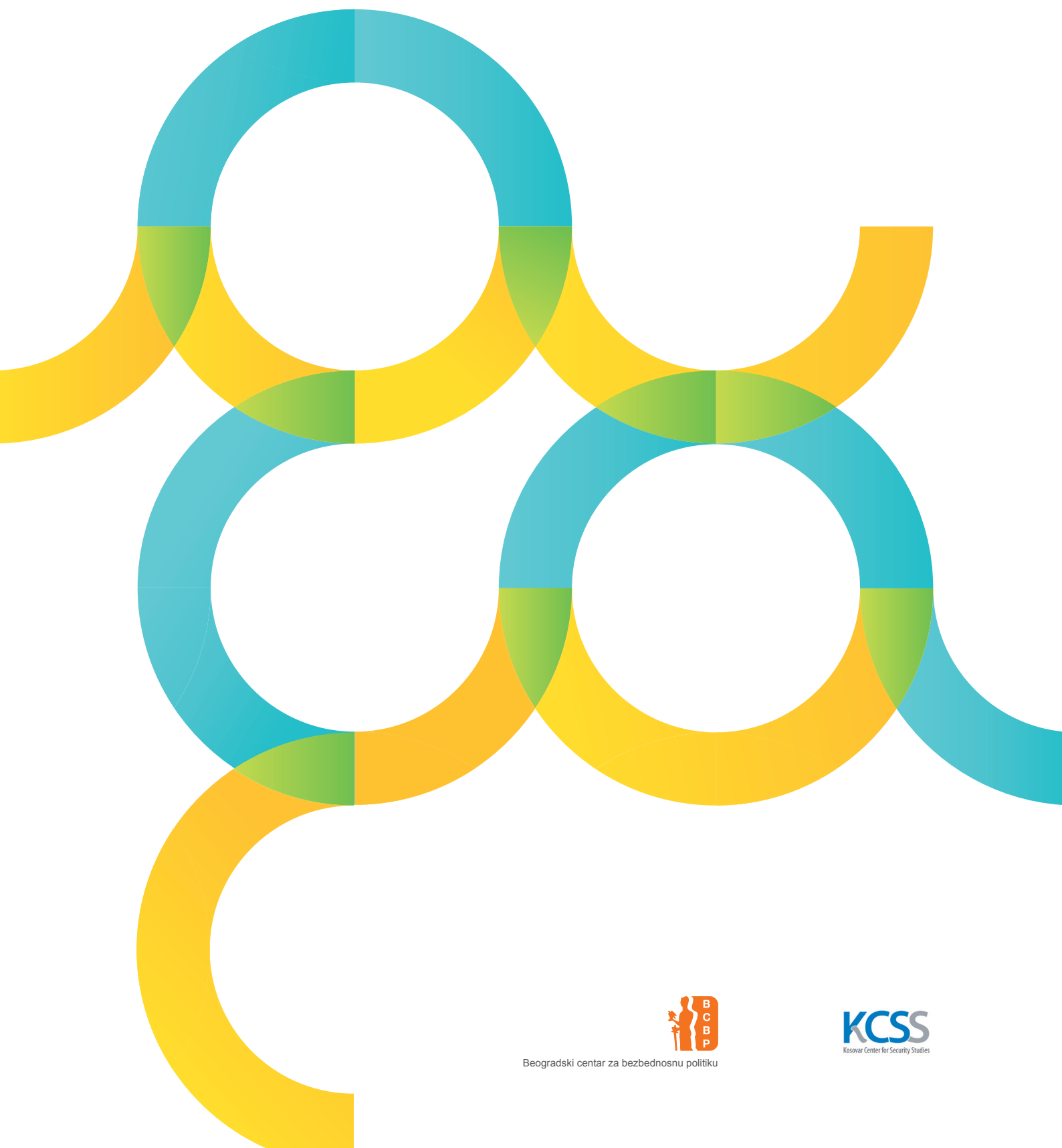

SARADNJA POLICIJA KOSOVA I SRBIJE

Beogradski centar za bezbednosnu politiku

Saradnja policija Kosova i Srbije

Beograd i Priština
2015.

Izdavači:

Beogradski centar za bezbednosnu politiku
Đure Jakšića 6, 11 000 Beograd
Telefon/faks: +381 11 328 7226; 328 7334
Email: office@bezbednost.org
Web: www.bezbednost.org

i

Kosovski centar za bezbednosne studije
Sylejman Vokshi 2, 10 000 Prishtina
Telefon/faks: +381 38 221 420
Email: info@qkss.org
Web: www.qkss.org

Autor:

Špend Kursani
[Kosovski centar za bezbednosne studije]

Editor:

Florian Qehaja
[Kosovski centar za bezbednosne studije]

Prevod:

Vesna Podgorac

Lektura:

Tatjana Hadžić Jovović

Dizajn i prelom:

Marko Marinković

Beograd i Priština, 2015.
Copyright © 2015 BCBP i KCSS

ISBN 978-86-6237-061-7

Sva prava zadržavaju izdavači. Nijedan deo ove publikacije ne može biti reprodukovan bez prethodnog pismenog odobrenja izdavača.

Ova publikacija izrađena je u okviru projekta „Forum za bezbednosna istraživanja: Beograd–Priština–Tirana” uz podršku Vlade Kraljevine Norveške. Istraživanje potrebno za ovu publikaciju realizovano je u okviru Programa profesionalne razmene radi poboljšanja dijaloga između Beograda i Prištine, koji je podržao Balkanski fond za demokratiju [BTD], kao i Služba za inostrane poslove Komonvelta Ujedinjenog Kraljevstva. Gledišta i analiza koji su izneti u ovoj publikaciji pripadaju autorima i ne odražavaju nužno gledišta Vlade Norveške ili Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Severne Irske ili bilo koje druge organizacije.

SADRŽAJ

UVOD.....	6
INSTITUCIONALNA ARHITEKTURA	7
NAČIN SARADNJE	8
IZAZOVI.....	10
PREPORUKE.....	11

UVOD

I Kosovo i Srbija nalaze se u regionu koji je izložen različitim oblicima organizovanog kriminala. Prema podacima Kancelarije UN za borbu protiv droge i kriminala (UNODC), region Balkana jedan je od glavnih¹ pravaca šverca heroina, koji povezuje Avganistan sa velikim tržištima zapadne Evrope. „Balkanski pravac ide preko Islamske Republike Iran (često preko Pakistana), Turske, Grčke i Bugarske, pa preko Jugoistočne Evrope do zapadnoevropskog tržišta, a njegova godišnja vrednost dostiže oko 20 milijardi dolara².”³ Bezobzira naveliku tržišnu vrednost droge koja prelazi Balkan, oduzimanje heroina u regionu, na primer, predstavlja samo 24 procenta od ukupno 73,7 metričke tone oduzetog heroina.⁴ Ostalo je oduzeto na Bliskom i na Srednjem istoku i u Jugozapadnoj Aziji (39 procenata), kao i u Zapadnoj i Centralnoj Evropi (10 procenata).⁵

Kako navodi UNODC, „organizovane kriminalne grupe su sve češće transnacionalne, multietničke i orijentisane ka više oblika kriminala, jer pribegavaju raznovrsnim varijantama kriminala, što uključuje trgovinu i legalnom i nelegalnom robom radi zarade⁶.” Slično ovome, „[t]ransnacionalna priroda organizovanog kriminala podrazumeva da kriminalne mreže ostvaruju veze preko granica, prevazilazeći kulturne i jezičke razlike tokom vršenja svojih krivičnih dela. Organizovani kriminal ne stagnira, već se prilagođava novim oblicima kriminala i odnosima između kriminalnih mreža, koji su sve fleksibilniji i sve kompleksniji, te se pružaju i do prethodno nedirnutih

Kategorije kriminalnih aktivnosti koje opisuje UNDOC:

- Krijumčarenje droge
- Krijumčarenje i prodaja vatrenog oružja
- Trgovina lažnim lekovima
- Krijumčarenje ljudi i krijumčarenje migranata
- Pranje novca
- Postojanje organizovanog kriminala
- Piraterija
- Sprečavanje terorizma
- Krijumčarenje divljih biljnih i životinjskih vrsta i šumski kriminal

delova sveta⁷.” Ovo je naročito slučaj sa Kosovom i Srbijom. I pored političkih razmirica i političkih i etničkih napetosti između njih i u njima, organizovane kriminalne grupe koje su aktivne na Kosovu i u Srbiji, kao i u obe zemlje, ne poznaju nikakve etničke, niti jezičke prepreke i prilagođavaju se novim okolnostima koje nastaju na terenu.

Kosovo i Srbija⁸ nisu jedine odgovorne za borbu protiv organizovanog kriminala u celom regionu. Bez obzira na to, nepostojanje zvaničnih bilateralnih odnosa između ove dve zemlje čini kako njih, tako i region podložnim za odvijanje mnogih kriminalnih aktivnosti.⁹ Uvek kada postoje suštinska politička neslaganja između dve države, to stvara više prostora za slobodnije delanje kriminalaca.¹⁰ Politička neslaganja između Kosova i Srbije stvaraju velike razlike u pristupu i upravljanju granicama, te u kontroli, posebno u osetljivom severnom delu Kosova. Ovaj jaz otvara mogućnost za veliki broj kriminalnih aktivnosti krijumčarenja migranata, koji nalaze put

1 Drugi glavni pravac jeste severni pravac, koji Avganistan povezuje sa Zapadnom Evropom preko Ruske Federacije.

2 To je mnogo veći udeo tržišta u poređenju sa severnim pravcem, koji se procenjuje na 13 milijardi dolara godišnje.

3 UNDOC. „Drug Trafficking.” <<http://www.unodc.org/unodc/en/drug-trafficking/index.html>> 16. 4. 2014.

4 UNDOC. „Drug Trafficking.” <<http://www.unodc.org/unodc/en/drug-trafficking/index.html>> 16. 4. 2014.

5 Do povećanja količine oduzetog heroina u svetu u periodu 2006–2008. došlo je prvenstveno zbog velikih količina oduzetih u Islamskoj Republici Iran i Turskoj.

6 UNDOC. „A global problem: Illicit Firearms as a Threat to Global Security.” <<http://www.unodc.org/unodc/en/firearms-protocol/introduction.html>> 16. 4. 2014.

7 UNDOC. „Organized Crime.” <<http://www.unodc.org/unodc/en/organized-crime/index.html>> 16. 4. 2014.

8 Kosovo je potpisalo i ratifikovalo međunarodne sporazume o policijskoj saradnji sa svim svojim susedima, osim sa Srbijom. Sporazum o policijskoj saradnji sa Albanijom potpisan je 6. oktobra 2009. godine; sa Makedonijom 3. oktobra 2011, sa Crnom Gorom 16. marta 2014. Godine.

9 U martu 2015. godine direktor policije Kosova je bio u poseti Beogradu, ali on je u Beogradu dočekan kao direktor policije srpske pokrajine Kosovo.

10 Visoki zvaničnik u Švajcarskoj ambasadi u Prištini. Intervju od 25. aprila 2014. u Prištini.

do Mađarske, a onda i do Švajcarske i drugih evropskih zemalja.¹¹ Dakle, političke rasprave između Kosova i Srbije posredno utiču na druge države u regionu, kao i na države u EU.

Pored toga, nepostojanje zajedničkih i čestih graničnih patrola između Kosova i Srbije omogućava masovnu seču drveća u šumama, posebno u severnom delu Kosova. Ako se nastavi sadašnji trend, ovo područje bi moglo da bude ogoljeno i da tako stvori kolateralnu štetu kako za Kosovo, tako i za Srbiju.¹² Takođe, bez obzira na to što ima reputaciju regiona u kome se krijumčare ljudi, podaci Kosovske policije i Kosovske carine za period januar – mart 2014. ne pokazuju da postoje ikakvi tragovi kriminalnih aktivnosti na graničnim prelazima i carinskim punktovima ka Srbiji.

U kontekstu ovih izazova koji proizlaze iz nepostojanja bilateralnih odnosa između Kosova i Srbije, u ovom radu pokušaćemo da rasvetlimo način na koji saraduju policije ove dve zemlje. Najpre, prikazana je u opštim crtama i razložena institucionalna arhitektura na Kosovu, koja omogućava sadašnji način saradnje. Zatim, ispitan je način na koji saraduju policije Kosova i Srbije: zvanično i nezvanično, direktno i posredno. Treće, opisani su izazovi prisutni u sadašnjem institucionalnom poretku i u načinu saradnje policija, a nakon toga date su preporuke. Pre nego što budemo nastavili, napomenućemo da se u ovom radu bavimo isključivo stvarima „bilateralne” policijske saradnje, te da se rad ne odnosi na njene multilateralne aspekte. Isto tako, fokus je isključivo na saradnji policija, a ne na drugim povezanim pitanjima pravosuđa, kao što je, na primer, saradnja između nadležnih ministarstava pravde ovih država.

INSTITUCIONALNA ARHITEKTURA

Međunarodna saradnja Kosovske policije, kao i saradnja sa policijskim organima u Srbiji, odvija se direktno i indirektno posredstvom različitih kanala zvanične i nezvanične komunikacije. Ta komunikacija omogućena je angažovanjem čitavog niza institucija i mehanizama. Međutim, treba napomenuti da, s obzirom na osporenu državnost Kosova i nepostojanje punog međunarodnog legitimiteta, ukupnu institucionalnu arhitekturu, pored različitih domaćih institucija, čini i jedan broj međunarodnih institucija, jer se uz njihovu pomoć odvija policijska saradnja između Kosova i drugih država i međunarodnih organizacija, uključujući u to i Srbiju.

Pre svega, to je INTERPOL, kao jedna od najvažnijih međunarodnih policijskih organizacija, koju zemlje koriste da bi saradivale u borbi protiv različitih kriminalnih aktivnosti. Sve zemlje članice INTERPOL-a imaju Nacionalne centralne biroa (NCB), koji povezuju nacionalne policijske organe sa globalnom mrežom INTERPOL-a.¹³ Oni služe kao kontaktne tačke za aktivnosti INTERPOL-a u svim državama članicama. Doprinosu radu stvarajući baze podataka o kriminalu i saraduju sa drugim Nacionalnim centralnim biroima u prekograničnim istragama, operacijama i hapšenjima.¹⁴ Drugim rečima, a i kako ih sam INTERPOL shvata, „NCB su žila kucavica INTERPOL-a”¹⁵. Za razliku od drugih međunarodno priznatih država koje su u sastavu INTERPOL-a, Kosovo ne može da ima svoj NCB. Zbog toga je UNMIK domaćin INTERPOL-ovog Nacionalnog centralnog biroa za Kosovo. To predstavlja svojevrsnu institucionalnu barijeru, koja onemogućava Kosovo da direktno komunicira sa Nacionalnim centralnim biroima drugih zemalja, uključujući u to i Srbiju.¹⁶

11 Visoki zvaničnik u Švajcarskoj ambasadi u Prištini. Intervju od 25. aprila 2014. u Prištini.

12 Visoki zvaničnik EULEX-a koji se bavi aktivnostima MMA na severu. Intervju od 1. maja 2014. u Prištini

13 INTERPOL, „National Central Bureaus.” <<http://www.interpol.int/About-INTERPOL/Structure-and-governance/National-Central-Bureaus>> 2. 5. 2014.

14 INTERPOL, „National Central Bureaus.” <<http://www.interpol.int/About-INTERPOL/Structure-and-governance/National-Central-Bureaus>> 2. 5. 2014.

15 INTERPOL, „National Central Bureaus.” <<http://www.interpol.int/About-INTERPOL/Structure-and-governance/National-Central-Bureaus>> 2. 5. 2014.

16 Visoki zvaničnik Kosovske policije. Intervju od 17. aprila 2014. u Prištini.

Zatim, drugu bitnu organizaciju predstavlja EUROPOL, koji je „agencija za sprovođenje zakona” EU. Ona pomaže državama članicama EU u borbi protiv ozbiljnog međunarodnog kriminala i terorizma.¹⁷ S obzirom na to da je uočio transnacionalnu prirodu organizovanog kriminala, EUROPOL je već sa zemljama koje nisu članice EU i međunarodnim organizacijama, što uključuje i sve ostale zemlje Zapadnog Balkana, pokrenuo neke inicijative. S obzirom na to da nisu sve države članice EU priznale Kosovo, ne postoji direktna saradnja, a ni strateški sporazum između EUROPOL-a i Kosova. Zbog toga je Misija EU za vladavinu prava na Kosovu [EULEX] ta koja održava direktnu komunikaciju i saradnju sa EUROPOL-om. Kao što je to bio slučaj sa UNMIK-om, i ovde to predstavlja institucionalnu prepreku koja onemogućava direktnu komunikaciju Kosova sa drugim članicama EUROPOL-a.

Sledeća važna organizacija jeste EULEX. Pored toga što održava direktnu vezu sa EUROPOL-om, EULEX popunjava i druge praznine koje postoje u policijskoj saradnji između Kosova i Srbije. Na primer, EULEX je potpisao Protokol o policijskoj saradnji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova Srbije [MUP] 11. septembra 2009.¹⁸ Uz to, otvorio je Kancelariju za vezu u Beogradu, u kojoj rade 3–4 političara koji održavaju bliži i direktniji kontakt sa Beogradom i Delegacijom EU u Beogradu.¹⁹ Dakle, EULEX je institucionalni mehanizam koji nezavisno i za sopstveni račun saraduje sa Srbijom, između ostalog, i povodom rada policije.

Vlada Kosova je 3. 3. 2011. godine odlučila da u okviru Generalne direkcije Kosovske policije osnuje Međunarodnu jedinicu za koordiniranje sprovođenja zakona [ILECU].²⁰ Tako ILECU predstavlja projekat koji je inicirala EU, želeći

da se „uspostavi delotvorni mehanizam za međunarodnu saradnju prilikom sprovođenja zakona među zemljama Zapadnog Balkana koje su korisnice projekta, kao i da se poboljša saradnja tokom sprovođenja zakona u regionu”²¹. Ova jedinica osnovan je kako bi se pomogla „razmena informacija tokom međunarodnih istraga, kao i da bi se olakšalo uspostavljanje operativne saradnje”.²² Ona [ILECU²³] predstavlja centralnu kontakt tačku Kosova za međunarodnu policijsku saradnju. To znači da „sve” informacije u vezi sa policijskom saradnjom idu preko ILECU, uključujući u to i saradnju sa Nacionalnim centralnim biroima UNMIK-a. sa EULEX-om, iako je to nezvanično, sa policijskim atašesima drugih partnerskih zemalja prisutnih na Kosovu, kao i sa svim drugim subjektima.²⁴

Petu organizaciju predstavlja Odeljenje Kosovske granične policije. To je još jedna agencija u okviru Kosovske policije, koja je direktno angažovana u komunikaciji i koja u izvesnoj meri saraduje sa srpskim odeljenjem granične policije. Ovaj institucionalni mehanizam policijske saradnje između Kosova i Srbije postao je funkcionalan tek nedavno, nakon što je 24. februara 2013, tokom devete runde dijaloga između Kosova i Srbije, postignut sporazum o tehničkom protokolu za sprovođenje integrisanog upravljanja granicama.²⁵ Shodno tome, očigledno je da je institucionalna arhitektura za policijsku saradnju sa drugim

17 EUROPOL. „About Us.” <<https://www.europol.europa.eu/content/page/about-us>> 2. 5. 2014.

18 B92. „Potpisan protokol MUP-EULEX.” <http://www.b92.net/eng/news/politics.php?yyyy=2009&mm=09&dd=11&nav_id=61706> 4. 5. 2014.

19 Visoki zvaničnik EULEX-a koji se bavi organizovanom kriminalom. Intervju od 6. maja 2014. u Prištini.

20 Republika Kosovo. „Memorandum of Understanding for coordination and support provided for International Law Enforcement Coordination Unit [ILECU].” 2011. <<http://www.psh-ks.net/repository/docs/ILECU.pdf>>

21 RCC. „Establishment of international law enforcement coordination units in Western Balkans launched in Vienna today.” 2008. <<http://www.rcc.int/press/59/establishment-of-international-law-enforcement-coordination-units-in-western-balkans-launched-in-vienna-today>>

22 RCC. „Establishment of international law enforcement coordination units in Western Balkans launched in Vienna today.” 2008. <<http://www.rcc.int/press/59/establishment-of-international-law-enforcement-coordination-units-in-western-balkans-launched-in-vienna-today>>

23 Radi koordiniranja aktivnosti i povećanja delotvornosti ove jedinice na Kosovu, potpisan je Memorandum o razumevanju [MoR] između Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva pravde, Ministarstva finansija i Državnog tužioca, 20. aprila 2014. Godine.

24 Visoki zvaničnik Kosovske policije. Intervju od 17. aprila 2014. u Prištini.

25 European Union. Presse 9. „Press statement: EU facilitated dialogue- Agreement on Regional Cooperation and IBM technical protocol.” February 24, 2012. <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/EN/foraff/128138.pdf>

zemljama, pa i sa Srbijom, mnogo složenija nego ona u priznatim državama. Prisustvo UNMIK-a i EULEX-a zaista pomaže tome da Kosovo bude „na radaru” policijskih organa drugih zemalja, ali istovremeno predstavlja i institucionalnu prepreku za policijske organe Kosova.

NAČIN SARADNJE

Čitava napred opisana institucionalna arhitektura angažovana je da bi omogućila policijsku saradnju između Kosova i Srbije. Neki od ovih mehanizama na Kosovu angažovani su direktno i zvanično da bi komunicirali sa policijskim organima Srbije, dok se drugi angažuju posredno i nezvanično.

Saradnja na centralnom nivou

Prvi kanal komunikacije između policijskih organa Kosova i Srbije jesu zvanična komunikacija i saradnja, koje se odvijaju posredno, posredstvom Nacionalnog centralnog biroa UNMIK-a. Ovaj kanal komunikacije između kosovskih i srpskih policijskih organa koristi se za razmenu informacija o kriminalnim aktivnostima, kao što su krađa kola, falsifikovana dokumenta i slično.²⁶ Komunikacija posredstvom ovog kanala odvija se dnevno, često čak i više puta tokom dana.²⁷ Oganizacija UNMIK posrednik je između srpskih i kosovskih policijskih organa i kada je reč o pravnim i upravnim pitanjima, kao što su overa potvrda, autentičnost zvaničnih dokumenata, nalozi za hapšenje i ostala pitanja vezana za građanstvo kojima se bave Nacionalni centralni biro.²⁸ U Nacionalnom centralnom birou zaposleno je ukupno 11 stranaca, i to četiri iz UNMIK-a i sedam iz EULEX-a (prema podacima istraživanja iz 2014. godine), koji treba da omoguće policijsku saradnju između Kosova i drugih zemalja, uključujući u to i Sr-

biju.²⁹ U ovoj kancelariji UNMIK-a radi i jedan domaći državljanin.

Komunikacija i saradnja se zatim odvijaju direktno preko kancelarija ILECU na Kosovu i u Srbiji. Međunarodne jedinice za koordiniranje sprovođenja zakona na Kosovu i Srbiji najčešće komuniciraju direktnom telefonskom linijom i, kao što je slučaj sa drugim jedinicama u regionu, ILECU na Kosovo odvojena je samo telefonskim tasterom od ILECU u Srbiji.³⁰ Bilo je više slučajeva u kojima je ta direktna komunikacija i Kosovu i Srbiji pomogla u borbi protiv organizovanog kriminala i drugih kriminalnih aktivnosti na obe strane granice. Na primer, kada su dva srpska državljanina osumnjičena za ubistvo u Srbiji našla utočište na Kosovu, direktnom komunikacijom između ILECU na Kosovu i u Srbiji omogućeno je da oni budu vraćeni sa Kosova u Srbiju, zajedničkom, mada nezvaničnom, koordiniranom operacijom. Kancelarija ILECU u Srbiji stupila je direktnu vezu sa kancelarijom ILECU na Kosovu i razmenjene su informacije o osumnjičenicima. Kosovska policija je otpočela istragu, pronašla tražene osumnjičene i pritvorila ih. Nije bilo naloga za hapšenje ovih osumnjičenih iako su uhapšeni zbog posedovanja opojnih supstanci. Kancelarija ILECU na Kosovu je informaciju o pritvaranju osumnjičenih prosledio direktno ILECU u Srbiji, te su dogovorene pojedinosti o njihovom preuzimanju (vreme i mesto). S obzirom na nezvaničan karakter ove direktne komunikacije, osumnjičeni nisu mogli da budu zvanično predati – i nisu zvanično predati – organima u Srbiji. Oni su „pušteni na slobodu” na dogovorenom graničnom prelazu. Međutim, kosovski organi su ovo registrovali kao „deportaciju”, a ne kao „predaju” jer između ove dve države ne postoji zvanični sporazum o ekstradiciji. Posle „puštanja na slobodu”, srpski policijski organi koji su čekali na drugoj strani graničnog prelaza ponovo su uhapsili ove osumnjičene.³¹

26 Visoki zvaničnik Kosovske policije. Intervju od 17. aprila 2014. u Prištini.

27 Visoki zvaničnik Kosovske policije. Intervju od 17. aprila 2014. u Prištini.

28 Visoki zvaničnik Kosovske policije. Intervju od 17. aprila 2014. u Prištini.

29 Visoki zvaničnik Kosovske policije. Intervju od 17. aprila 2014. u Prištini.

30 Visoki zvaničnik Kosovske policije. Intervju od 17. aprila 2014. u Prištini.

31 Visoki zvaničnik Kosovske policije. Intervju od 17. aprila 2014. u Prištini.

Slično ovome, i Srbija je pozitivno reagovala na zahteve Kosova vezane za različite osumnjičene koji su bili prebegli u Srbiju. Srbija se saglasila da nezvanično angažuje policijske organe da reaguju na zahteve sa Kosova, ali Kosovo mora zvanično da podnese zahteve Nacionalnom centralnom birou UNMIK-a i INTERPOL-u.³² Zvaničnici u UNMIK-u često postavljaju mnogo pitanja o zahtevima koji se razmenjuju između Kosova i Srbije, ali obe strane hitno reaguju kako bi ubedile Nacionalni centralni biro UNMIK-a da ne odlaže delovanje, s obzirom na to da kancelarije ILECU na Kosovu i u Srbiji shvataju prirodu slučaja i njegovu urgentnost mnogo bolje nego ranije kada Nacionalni centralni biro UNMIK-a nije bio umešan.³³

Policijska saradnja između Kosova i Srbije odvija se i direktno između EULEX-a i srpskog MUP-a. Komunikacija se odvija posredstvom EULEX-ove Kancelarije za vezu u Beogradu, kao i direktno između zvaničnika EULEX-a na Kosovu i MUP-a u Srbiji, u skladu sa Protokolom o policijskoj saradnji, potpisanim u septembru 2009. godine. Problem ove komunikacije je to što Kosovu predstavlja izazov da razume pitanja o kojima raspravljaju EULEX i MUP Srbije, jer EULEX radi kao nezavisna misija na Kosovu. To posebno predstavlja problem jer, uprkos izjavi Iva de Kermabona (bivšeg šefa misije) da „će sve dobijene informacije [u kontaktu sa Srbijom] biti prenete relevantnim kosovskim organima, čime će se doprineti radu institucija za vladavinu prava”³⁴, kosovski policijski organi znaju da EULEX ne prenosi sve informacije.³⁵

Čini se da tokom zajedničkih istraga i policijskih operacija kosovski policajci uglavnom prikupljaju informacije. Međutim, kosovski policajci ne znaju šta radi EULEX, niti kome prenosi te informacije, posebno ako je reč o zajedničkoj prekograničnoj operaciji sa MUP-

om.³⁶ Kako je rekao jedan visoko rangirani službenik kosovske policije: „Oni znaju šta vi znate, a vi ne znate šta oni znaju.”³⁷ Predstavnicima EULEX-a i beogradskog MUP-a održavaju redovne sastanke jednom mesečno kako bi razmotrili pitanja sprečavanja organizovanog kriminala i drugih kriminalnih aktivnosti.³⁸

Saradnja sa organima na granici

Komunikacija i saradnja kosovskih i srpskih policijskih organa odvija se i između srpskog i kosovskog odeljenja granične policije. Održavaju se redovni nedeljni sastanci na lokalnom nivou, što znači da se održavaju između organa granične policije na svakom od šest graničnih prelaza. Pored toga, održavaju se i redovni mesečni sastanci na regionalnom nivou, što znači da se održavaju između policijskih regiona i kosovskih i srpskih policijskih organa. Svi ovi sastanci, na kojima EULEX ima ulogu fasilitatora, predstavljaju saradnju tokom koje organi obe strane razmenjuju različite informacije i razgovaraju o pitanjima infrastrukture i o rešenjima za različite probleme sa kojima se sreću.³⁹ Nije bilo sastanaka na centralnom nivou između kosovskih i srpskih organa granične policije, ali će, u skladu sa Sporazumom i Protokolom o integrisanom upravljanju granica (IUG), prvi sastanak na centralnom nivou biti održan u maju 2014. godine.⁴⁰ Pre postizanja Sporazuma o IUG-u u decembru 2012. godine i Protokola o sprovođenju IUG-a u februaru 2013. godine, nije bilo nikakvih sastanaka graničnih organa dve strane. Sve informacije razmenjivane su posredstvom EULEX-a, a tako su ostvarivani i kontakti.⁴¹ Na primer, u vreme kada nije bilo direktnog kontakta ni saradnje između graničnih organa dve strane, kada su građani

32 Visoki zvaničnik Kosovske policije. Intervju od 17. aprila 2014. u Prištini.

33 Visoki zvaničnik Kosovske policije. Intervju od 17. aprila 2014. u Prištini.

34 <<http://www.eulex-kosovo.eu/en/pressreleases/0016.php>>

35 Visoki zvaničnik policijskog regiona u severnom delu Kosova. Intervju od 17. aprila 2014. u Prištini.

36 Visoki zvaničnik policijskog regiona u severnom delu Kosova. Intervju od 17. aprila 2014. u Prištini

37 Visoki zvaničnik policijskog regiona u severnom delu Kosova. Intervju od 17. aprila 2014. u Prištini

38 Alan Edwards, EULEX, Intervju od 6. maja 2014. u Prištini.

39 Visoki zvaničnik Kosovske policije, Sektor za IUG. Intervju od 29. aprila 2014. u Prištini.

40 Visoki zvaničnik Kosovske policije, Sektor za IUG. Intervju od 29. aprila 2014. u Prištini.

41 Visoki zvaničnik Kosovske policije, Sektor za IUG. Intervju od 29. aprila 2014. u Prištini.

jedne ili građani druge strane hapšeni zbog seče šume, trebalo je da prođe dosta vremena da organi dve strane razmene informacije o tome.⁴² Sada se o takvim stvarima razgovara ili na graničnim prelazima, kada do takvih problema dođe, ili na redovnim nedeljnim ili mesečnim sastancima.

Redovne zajedničke granične patrole uspostavljene su sa svim susednim zemljama osim sa Srbijom.⁴³ To je zato što je Srbija jedini sused Kosova sa kojim Kosovo nema sporazum o utvrđivanju državne granice. Organizacija KFOR nije prenela na kosovsku graničnu policiju odgovornost za graničnu patrolu kao što je to urađeno sa drugim susednim zemljama.

IZAZOVI

Postoji nekoliko izazova koji su rezultat postojanja sadašnje institucionalne strukture i, posledično, načina saradnje policijskih organa Kosova i Srbije:

- S obzirom na prisustvo EULEX-a i UNMIK-a, koji imaju ulogu posrednika i fasilitatora tokom komunikacije i saradnje policijskih organa Kosova i Srbije, Kosovo nije *vlasnik* prosleđenih informacija. To znači da EULEX i UNMIK biraju koje će informacije preneti organima Policije Kosova, pa kosovska policija nikada ne može da bude sigurna u to koje su informacije zadržane, već samo u to koje su puštene. S obzirom na to da u EULEX-u i UNMIK-u učestvuje nekoliko desetina različitih zemalja i njihovih predstavnika, razmena informacija između tih međunarodnih institucija u vlasništvu je tih predstavnika i država koje oni predstavljaju, i odvija se prema njihovim diskrecionim odlukama.
- Postoje zajedničke operacije koje EULEX sprovodi nezavisno sa Srbijom, u skladu sa njihovim operativnim planom. U mnogim od tih slučajeva Kosovo nema ovla-

šćenje da učestvuje, pa kosovska policija nema punu kontrolu nad međunarodnom policijskom saradnjom i informacijama koje su joj neophodne da kao država sprovodi uspešne istrage.⁴⁴

PREPORUKE

Neke od preporuka su:

- Kosovo i Srbija postići će i potpisati sporazum o policijskoj saradnji kako bi sprečili, otkrili i borili se protiv kriminalnih aktivnosti u čitavom nizu različitih oblasti. Kao model treba koristiti policijsku saradnju između Kosova i njegovih susednih država, ili između Srbije i njenih susednih država, uzimajući u obzir specifičnosti obe strane.
- Kosovo i Srbija treba da „ozvaniče” direktnu komunikaciju i saradnju posredstvom svojih kancelarija ILECU, što znači da bi, pored razmene informacija, tu komunikaciju mogu da kapitalizuju i da organizuju zajedničke operacije direktno, a ne nužno posredstvom Nacionalnog centralnog biroa UNMIK-a.
- Kosovo i Srbija treba da krenu dalje od direktne komunikacije na centralnom nivou preko svojih kancelarija ILECU i da preko kancelarija za vezu u svojim glavnim gradovima razmene policijske atašee.
- Kosovo treba da potpiše više bilateralnih sporazuma o policijskoj saradnji sa državama koje su ga priznale kako bi nadomestio problem *vlasništva* i delotvornosti razmene informacija. To znači da, pored kontakta posredstvom Nacionalnog centralnog biroa UNMIK-a, treba da uspostavi i direktan kontakt sa drugim državama važnim za borbu protiv kriminalnih aktivnosti koje prete Kosovu i drugoj strani sporazuma.
- Uzimajući u obzir finalizaciju procesa integrisanja struktura MUP-a u Kosovsku policiju u skladu sa Briselskim sporazumom, Srbija bi trebalo da kosovskoj kan-

42 Visoki zvaničnik Kosovske policije, Sektor za IUG. Intervju od 29. aprila 2014. u Prištini.

43 Visoki zvaničnik Kosovske policije, Sektor za IUG. Intervju od 29. aprila 2014. u Prištini.

44 Visoki zvaničnik Kosovske policije. Intervju od 17. aprila 2014. u Prištini.

celariji ILECU počne da prenosi informacije o kriminalnim aktivnostima na severu Kosova. Komandir policijskog regiona na severu treba da pribavlja ove informacije i da ih koristi za poboljšanje života lokalnog stanovništva i njihove sigurnosti.

- Potrebno je povećati napore i razgovarati sa predstavnicima EU o mogućnosti potpisivanja strateškog sporazuma sa EUROPOL-om, kakav su potpisale druge zemlje Zapadnog Balkana.

O AUTORU

Špend KURSANI je viši istraživač-saradnik u Kosovskom centru za bezbednosne studije (KCSS). Špend je i član Upravnog odbora organizacije Balkan Think Tense, kao i vanredni predavač međunarodnih odnosa na Univerzitetu Universum u Prištini. Špend je prethodno (2011-2013) bio viši istraživač u Kosovskom institutu za istraživanje i razvoj politika (KIPRED), gde je objavio brojna istraživanja o političkom funkcionisanju i razvoju Kosova, kao i o odnosima Kosova i Srbije i Kosova i međunarodnih aktera. Master studije iz oblasti međunarodnih odnosa završio je na Univerzitetu Kembridž (2010-2011), master radom "Upotreba meke moći: Sposobnost Evropske unije da utiče na unutrašnju i spoljnu politiku država Zapadnog Balkana". Špend je sa najboljim ocenama završio osnovne studije iz oblasti javnih politika, na Američkom univerzitetu na Kosovu (2003-2007).

O ORGANIZACIJAMA

KOSOVSKI CENTAR ZA STUDIJE BEZBEDNOSTI (KCSS) **Kosovo**

Kosovski centar za bezbednosne studije (KCSS) predstavlja nevladinu i neprofitnu organizaciju (*think tank*), koja je osnovana 2008. radi razvijanja istraživačke studije u sektoru bezbednosti. Sprovodi istraživanja i organizuje konferencije i seminare iz oblasti bezbednosne politike, vladavine prava, pravde, kao i iz nadzora nad sektorom bezbednosti. Aktivnosti organizacije doprinose jačanju principa demokratskog nadzora bezbednosnih institucija u Republici Kosovo.

BEOGRADSKI CENTAR ZA BEZBEDNOSNU POLITIKU (BCBP) **Srbija**

Beogradski centar za bezbednosnu politiku (BCBP) predstavlja nezavisni istraživački centar osnovan 1997. godine, koji radi na unapređenju bezbednosti građana i društva, zasnovanoj na demokratskim principima i poštovanju ljudskih prava. Podržava konsolidaciju reforme sektora bezbednosti i integraciju država zapadnog Balkana u evroatlantsku zajednicu, stvaranjem inkluzivnog i na znanju zasnovanog bezbednosnog okruženja. Ove ciljeve Centar ostvaruje istraživanjima, javnim zastupanjem i obrazovanjem, okupljajući relevantne aktere i stvarajući mogućnosti za umrežavanja.

O PROJEKTU

„Forum za bezbednosna istraživanja Beograd–Priština–Tirana” predstavlja zajednički projekat tri nezavisna istraživačka centra iz Beograda, Prištine i Tirane, specijalizovana za istraživanje bezbednosnih tema. Cilj Forumu je da na osnovu istraživanja podstakne diskusiju o mogućim načinima za unapređenje odnosa između Srbije, Kosova i Albanije. U debatu želimo da uključimo nezavisne istraživačke centre, akademsku zajednicu, političare i medije.

